
335
Nr.
COLECȚIA
POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE
CLIFFORD D SIMAK
POARTA
CARE
DUCE
DINCOLO
* * *
COLECȚIA
Povestiri
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE
cpsf.info

335

MIRCEA ŞERBĂNESCU

M-TRA 17 ÎN ACŢIUNE

CLIFFORD D. SIMAK

POARTA CARE DUCE DINCOLO

***

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: POMPILIU DUMITRESCU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIV
1 noiembrie 1968

MIRCEA ŞERBANESCU

M-TRA 17 ÎN ACŢIUNE

— Mai mult decît oricînd afirm astăzi că reflectarea realităţii prin diferite forme artistice este un instinct omenesc fundamental şi desfid pe oricine ar încerca să demonstreze în faţa mea trăirile umane prin ecuaţii matematice. Mă închin pînă la pămînt în faţa ştiinţei, una dintre componentele principale ale vieţii contemporane, care a îmbogăţit prin cuceririle ei şi poezia. Nu direct, bineînţeles, ci prin om ; ca o consecinţă a îmbogăţirii omului prin ştiinţă. Pentru că întîi e sufletul omenesc şi abia pe urmă poezia. Deci fiecare componentă a vieţii îşi are locul său — atît ştiinţa, cît şi poezia — şi nu se cuvine să le amestecăm.

Aplauzele şi mişcarea animată din sală se repercutară în temperamentul oratoric al conferenţiarului ca lumina în nişte oglinzi paralele, fără sfîrşit ; glasul lui îşi luă zborul încă mai vibrant, argumentele dădură buzna, pătimaşe şi învolburate, conştiinţa îi ardea vîlvătaie, gata să mistuie tot ce putea sta în calea ideilor generoase şi avîntate pe care le expunea. Faţa lui Daniel Gabu se roşise atît de mult, încît părea violetă în lumina rampei şi în contrast cu frumosul păr alb, bogat ca o coamă tînără răsfirată în elanul unei goane impe-

tuoase. Susţinea cu şi mai multă ardoare că sentimentele omeneşti nu pot fi convertite în simple „informaţii" bune de introdus într-o maşină de calcul, într-un aşa-zis „ordinator" (Vai, ce barbarism din punct de vedere lingvistic !), amestecate şi transformate apoi în frumuseţi estetice.

— Marea poezie de peste veacuri, aceea care ne-a emoţionat generaţii de-a rîndul şi continuă să ne emoţioneze cu un nou potenţial de sensibilitate, poate fi doar un sistem de „semne convenţionale" ? Gingaşele simţiri ale omului să fie doar atît ? Dragostea, suferinţa, speranţa, bucuria pot fi, oare, închise în nişte lămpi electronice ? Sentimentele umane pot fi convertite în formule matematice şi tratate ca atare ? Nu ! Categoric nu !

Deşi sala tuna de aplauze, deşi toţi ochii erau aţintiţi asupra lui, exprimînd o adeziune deplină, poetul nu-şi putea totuşi domoli pornirea combativă, cu accente de violenţă inexplicabile la prima vedere. Curios i se părea că, subconştient, era departe de a vedea sfîrşitul victorios al disputei sale ; biruinţa nu va fi niciodată întreagă, adevărată, deplină a lui, atîta vreme cît un singur om nu-i împărtăşea părerile. Or, acel om exista. Il avea în faţă, prezent în sală, în unul dintre primele rînduri de scaune. Il vedea foarte bine. Ii sărea în ochi ca o aşchie ascuţită şi dureroasă. Nu aplaudase încă niciodată şi nu schiţase nici măcar cel mai mic gest de jenă, ca unul surprins asupra unei fapte urîte, căci devenise evident că el era elementul de polemică în această necruţătoare confruntare pe care Daniel Gabu, cu toate atuurile în mînă, i-o propunea. Sala era a lui, în adevăr ; vibra, trepida, detuna într-un consens unanim, total. Sala era cu poezia ! triumfa conferenţiarul în deplin acord cu stilul său oratoric, exploziv.

Deci conferinţa tradiţională a venerabilului poet, care se ţinea în fiecare an cu un succes răsunător în aceeaşi sală de marmură albă, cu cupola de sticlă prin care năvălea, ca o apă fără zăgazuri, lumina zilei de primăvară, decurgea în această atmosferă. Ea se constituia ca evenimentul cultural cel mai aşteptat al sezonului, acest festival al poeziei în care Daniel Gabu aducea cu sine imaginea eternă a poetului străluminat de sensibilitate. Conferinţele lui erau adevărate sărbători spirituale. Numai acum se întîmplase să capete acest ca-

racter furios ; verva lui polemică încinsese aerul, care parcă frigea. Dacă ar fi întins numai degetul spre bărbatul care nu aplaudase de loc, doar acuzîndu-l de neparticipare, și toți ar fi sărit ca unul singur ca să-l tragă la răspundere. El însă nu se gîndi să împingă lucrurile pînă acolo, deși continua să-l fulgere pe oponentul potențial pe sub sprîncenele albe, de bătrîn frumos ; obișnuit să simtă în permanență pulsul publicului, el își dădu mai degrabă seama că trebuie să pună capăt acestei părți a expunerii sale și să treacă la argumentul zdrobitor, capital, care era poezia însăși.

★

— Îl cunoști ? Cine e ? îl întrebă între două ridicări de cortină pe unul dintre intimii săi, venit în culise, aproape, să-l felicite înaintea tuturora.

— Nu-l știu. Nu l-am văzut niciodată. Pare să nu fie de-al nostru, adică nici literat, nici de-aici din oraș.

Lumea se scurgea încet printre rîndurile de scaune spre ieșirile largi, neîncăpătoare totuși. Bărbatul acela nu prea se grăbea.

— Oprește-l. Vreau să-i vorbesc !

Bineînțeles, pe Daniel Gabu îl aștepta ca de obicei tineretul, înconjurîndu-l la fel de nerăbdător, de pasionat și de impacient ca întotdeauna, ca și cînd, deși era altul, părea să rămînă veșnic același. I se întindeau cărți, hîrtii simple, programele-pliant ale festivalului, pe care el urma să-și depună semnătura. Întotdeauna îi plăcuse acest moment care-l apropia intim de cititorii săi ; acum însă se grăbea. Vîrtejul care-l înconjura îl amețea, încîntîndu-l. Se zorea totuși cu autografele, mai ales că nu mai vedea, de unde se afla, dacă emisarul său și-a îndeplinit misiunea sau nu.

— Gata, dragii mei, gata, strigă el în cîteva rînduri, fără să izbutească a stăvili entuziasmul solicitanților. Sînt obosit, adăugă mai încet, mai puțin convins. Pe azi destul. Să mai lăsăm și pe altă dată !

Greu izbuti să scape din strînsul inel al tinereții, dar în cele din urmă se văzu față în față, foarte aproape, cu bărbatul din sală, care avea un nume și o situație precisă ; mai bine zis era profesorul de la Politehnică Claus Vrancea, a cărui faimă nu-i era cu totul necunoscută. „Nu are contingențe cu poezia, aha !“ — își zise Daniel Gabu satisfăcut, începînd să creadă că se înșelase luîndu-l drept un opo-

nent tăcut, puternic, competent. Se simți mulțumit de această constatare, nervii începură să i se destindă și, în această stare, își pipăi buzunarul de la piept după țigările fine, ascunse acolo de vig lența soției. Nu avea voie să fumeze, dar după succesul conferinței era în stare de-o ștrengărie tinerească. Și nu numai de una. O făcu și pe următoarea : il pofti pe profesor la un coniac, avînd remușcări pentru bănuielile sa'e anterioare și pe care poate dorea să și le potolească. Nu avea voie să consume alcooluri, dar unde mergea țigara intr-o ipostază sărbătorească, de ce n-ar fi mers și un păhărel ?

Era bine dispus, ar fi vrut să șteargă din sine impresia că l-a nedreptățit pe bietul profesor, conversația lor începînd sub auspicii, cum s-ar zice, bune. Daniel Gabu se rezemă satisfăcut de speteaza scaunului și-și vîrî degetul cel mare după tăietura de la subsuori a vestei.

— Mi se pare, totuși, că vă atrage poezia, din moment ce ați fost prezent la conferința mea.

Ar fi vrut să-i dea prilejul să mărturisească, nu că e cititor de poezie, ci un admirator al venerabilei lui persoane. Asta i-ar fi făcut mare plăcere. Dar Claus Vrancea spuse, fără să-l privească, cu un ton care nu prevestea ceva bun :

— Mă atrage, așa e, teribil de-o vreme. Nu însă din motive sentimentale, maestre, preciză el. Maestre, se spune, nu-i așa ? Nu sînt o fire sentimentală.

— Dar din ce fel de motive ? ar fi vrut Gabu să afle pe loc.

— Mă tem că nu vă va fi pe plac... mă tem asta e ! Și cred că mai înainte de orice discuție ar fi nevoie de o reprezentație, cum să zic ? practică. De o demonstrație.

Sub politețea profesorului, Gabu descoperi un calcul rece, care-l făcu să tresară. Nu înțelegea. Ce pregătire ? Ce demonstrație ? Cuvîntul „reprezentație" nu-i plăcea de fel ; mai ales că i se păru aluziv, într-un sens peiorativ.

Profesorul sorbi încet din paharul de cristal și spuse cu o privire în care lucea ceva straniu, ce putea fi și pasiune, și triumf, și amîndouă laolaltă, amestecate, de nedespărțit, plus încă ceva pe deasupra.

— Trebuie să vă mărturisesc că sînt un păcătos.. Am venit la conferința dumneavoastră din curiozitate. Să vă spun că am avut atîta de puțin timp pentru poezie ?

— Puteți deveni de-acum încolo cititor de poezie, încercă să braveze poetul, deși

îl stăpînea o nervozitate în creştere.

— Păcătos tot aş rămîne. Chiar dacă sub un alt aspect.

— Sub care ?

— Aparţin acelei categorii anatemizată în veci de poeţi şi de dumneavoastră personal astă-seară.

— Adică ?

Dar, de cum rosti întrebarea, Gabu avu certitudinea că ştie din ce categorie de oameni face parte profesorul, şi aceasta i se citi imediat şi limpede în ochi, pe faţă, în rictusul amar din jurul gurii, ca şi cînd nici o clipă n-ar fi încetat disputa subterană din sală, începută şi ea cine ştie de cînd şi de unde şi continuată şi acum, cînd el nu mai avea în mînă atuurile, sau nu le mai avea pe toate.

— Ei, da, asta e situaţia, recunoscu profesorul fără să mai dea alte explicaţii. Dacă nu m-aţi fi solicitat dumneavoastră, eu tot eram decis să vă cunosc părerea asupra cercetărilor mele şi să vă cer chiar ajutor. Am venit la conferinţă mînat de acest gînd : să vă cer un consult. Acum însă nu ştiu dacă mai pot avea curajul. Am primit în numele colegilor mei anatema. Sînt hotărît însă să-mi pledez cauza. Nu. Nu aici. Nu e locul potrivit. Îndrăznesc să vă invit în laboratorul nostru de la Politehnică pentru a vă pune la curent cu unele probleme care ne interesează şi pe noi, oamenii de ştiinţă, în ceea ce priveşte arta poetică.

— Şi de ce vi se pare mai potrivit un laborator decît o cafenea, prin tradiţie legată de poezie ? întrebă bardul, străbătut de fiori neliniştiţi.

— Dialogul nostru nu poate avea loc fără o demonstraţie practică. Nu mă atrage o discuţie abstractă. Am ajuns cu cercetările mele atît de departe încît dispun de un teren concret de pe care să mă adresez dumneavoastră în aşa fel ca să vă conving şi să vă cîştig adeziunea.

— În laborator ?

— Da.

— În probleme de poezie ?

— Da.

Lui Gabu i se ridică sîngele din nou la cap, inima părea să-i bată din nou în obrajii congestionaţi, aproape violeţi.

— Niciodată, profesore ! exclamă furios. Nu sînt curios să văd maşini care confecţionează poezie, dacă aceasta vreţi să mă convingă. Regretul meu e că n-am ştiut că în acest oraş există asemenea preocupări despre care aflam veşti exagerate numai din presă. Mi-am visat întotdeauna oraşul ca un mare lăcaş al muzelor

și al frumuseților spirituale, un fel de partenon. De cîte ori am fost consultat de gospodarii lui, am pledat pentru flori și statui. Ei bine, nu mai am mulți ani de trăit, vreau să-i parcurg în liniște. Rămîneți dumneavoastră cu laboratorul. Eu cu poezia.

Profesorului îi reveni parcă același sarcasm semeț din sala de conferințe ; aruncîndu-i o privire fioroasă, Gabu se ridică de la masă, zicînd scurt, definitiv :

— Bună ziua.

— La revedere ! spuse, totuși, Claus Vrancea, la fel de liniștit și de stăpîn pe sine cum fusese tot timpul, după care scurse ultimul strop de coniac din paharul său, cerînd încă o porție.

★

— Înainte de a trece la o expunere amănunțită a ceea ce numim azi M-TRA 17, adică „mașina de tradus", seria 17, este necesar un mic istoric, începu Claus Vrancea, după ce Daniel Gabu, cu toată expresia de silă de pe față, păru a se fi familiarizat cît de cît cu atmosfera austeră, de laborator. Profesorul continuase să stăruie, chiar dacă o făcuse prin intermediari, cîteva dintre cunoștințele comune, ale sale și ale lui Gabu. Și-acum venerabilul poet era aici, în laboratorul său, ascultînd. Ideea realizării unor mașini electronice rapide de tradus mă frămîntă de multă vreme, accentuă Claus Vrancea. Mi-ar fi greu acum să vă fac să înțelegeți emoția pe care am resimțit-o cu toții în momentul cînd M-TRA 2, adică a doua mașină de tradus realizată de colectivul nostru, ne-a adus și primele rezultate. Eram student pe atunci și mărturisesc că am sărit într-un picior ca un copil. Și nu eram singurul care făcea același lucru !

Glasul profesorului nu se nuanță cu nimic, nici chiar cu prilejul acestei aduceri-aminte, care altuia i-ar fi smuls la sigur accente de emoție. El stătea rezemat cu spatele de micul său birou metalic, aflat în camera spațioasă, cam pustie în bătaia crudă a luminii ce pătrundea în voie prin ferestrele fără perdele ; își ținea brațele încrucișate pe piept și vorbea concentrat, dar cu același ton egal cu care ar fi ținut o lecție oarecare. Nu părea un bărbat solid, poate și din pricina umerilor puțin aduși, de intelectual desprins aproape total de efortul fizic, și poate din aceeași pricină, ca și a fâșiilor de păr alb de la timple, părea mai aproape de patruzeci decît de treizeci de ani, deși, în realitate, abia

dacă trecuse cu vreo doi, trei ani peste treizeci. Părul pieptănat lins peste cap lăsa liberă fruntea nu prea înaltă, dar extrem de luminoasă.

— După ce am stabilit algoritmul traducerii, adică regulile de traducere din franceză în română, urmă el monoton, am trecut la realizarea „memoriei“, fixînd printre altele un dicționar complet, aș putea zice, cu peste 1 500 de adrese, ceea ce pe atunci era un mare succes. Am fi putut obține acum, cu o rapiditate excepțională, traducerea unor cuvinte izolate și chiar a unor propoziții simple. Acesta a fost primul rezultat bun. Mașina se numea M-TRA 3. Dar țelul nostru era altul. Ca să putem obține traducerea unor propoziții mai complexe, ne trebuia o memorie încă mai completă, care să cuprindă și reguli gramaticale. Vă închipuiți că această gramatică nu putea fi una simplă. Aveam nevoie de una pentru o limbă și de cealaltă pentru limba a doua. Au avut loc dezbateri aprinse, căci am fost cîțiva care am susținut să încercăm mai degrabă cu limba engleză, care nu are o gramatică așa de dificultoasă ca franceza. Pînă la urmă a primat punctul nostru de vedere, care nu ocolea greutățile.

— Fiți atent, reluă profesorul după o scurtă pauză, timp în care-și aprinse o țigară, că acum atingem o chestiune care vă interesează și pe dumneavoastră, poeții.

Daniel Gabu ridică a mirare sprîncenele stufoase, albite de vîrstă, gata să afirme că ceea ce auzise pînă acum îl interesa prea puțin.

Vrancea continuă :

— Da. Aveam nevoie de o gramatică comparată, care nu exista. În materie de traduceri dintr-o limbă într-alta, se pare că ne bazam mai mult pe geniu. La cine să apelăm ? Am căutat mult și zadarnic și a fost cu adevărat nevoie de o muncă titanică pentru a întocmi noi înșine această gramatică comparată, bineînțeles aplicată la nevoile mașinii noastre. Pe măsură ce realizam planurile lui M-TRA 4 și ulterior 5 și 6, îndeplineam și munca de altă specialitate, în lungi ore de noapte, învingînd greutăți foarte mari, oboseală, uneori deficiențele noastre seri-

oase... În sfîrșit ! Totul a durat un timp imens, raportat la nerăbdarea noastră. Am izbîndit ! A urmat codificarea, adică am trecut cuvintele, literele, regulile gramaticale la o serie de numere, care nu aveau voie să fie decît două, 1 și 0.

A urmat o altă perioadă de muncă încordată : mașina a fost învățată declinarea, pe urmă conjugarea întîia, a doua, indicativul și toate celelalte...

— E uluitor ! nu se putu abține Gabu să exclame, gata să explodeze într-un entuziasm firesc, pentru că nimic nu-l impresiona mai mult decît munca — pe care el o numea în mod special creație. Munca e creație, susținea el, mai cu seamă în fața tinerilor, căutînd să-i facă să înțeleagă și reversul medaliei : creația e muncă ! Dar ceea ce auzea acum întrecea tot ce putuse el cuprinde pînă atunci sub termenul de „creație".

Parcă simțindu-l mai puțin rigid, presupunînd că-l captase în sfîrșit, chiar dacă numai puțin de tot, Vrancea îl privi cu niște ochi în care era aprinsă lumina orgoliului. Dar trupul îi rămase neclintit, în vechea poziție, și glasul la fel de egal și impersonal, ceea ce era o dovadă mai mult de puternică stăpînire de sine.

— A fost o zi de toamnă... pe-o vreme ploioasă, care n-avea nimic festiv. Dimpotrivă, ne apărea de-a dreptul nesuferită, total neadecvată entuziasmului nostru formidabil. O muncă încununată de succes e tot ce poate fi mai sublim. Și încă în ce domeniu ! M-TRA 8 traducea primele propoziții complexe dintr-o limbă în alta, în stare să ne furnizeze fragmente întregi de opere literare în proză. Traducea impecabil, inclusiv expresiile acelea specifice care în altă limbă nu au nici un înțeles. Deci o nouă greutate. Nu ne puteam opri nici aici. Am căutat să îmbogățim și să perfecționăm „memoria" mașinii, adăugîndu-i și această calitate, și așa am ajuns, încetul cu încetul, la M-TRA 17, pe care o avem în față și care este capabilă să traducă din franceză și engleză, și invers, chiar și versuri...

— Nemaipomenit ! scandă, sufocîndu-se Gabu.

Dar celălalt interpretă altfel sensul exclamării.

— Avem aici, continuă el, o serie de experimente care

ar merita puțină atenție. Poftiți. Sînt texte așezate față în față, simetrice. Realizate mecanic.

Gabu se ridică atunci în picioare, cuprins de un tremur de care era conștient, dar pe care nu și-l putea cu nici un preț stăpîni.

— Mi se pare, zise el, o mare cutezanță din partea cuiva să mă aducă într-un loc unde n-am ce căuta, cunoscîndu-mi în plus și poziția fundamentală față de acest loc și de toate locurile asemănătoare, poziție exprimată cît se poate de clar și pe care, dacă e nevoie, o pot oricînd repeta și cît de tare îmi este cu putință. Dacă asta dorești!

Nu, nu asta dorea Vrancea, dar deocamdată cei doi bărbați stăteau față în față ca două tabere înverșunate. Prin toată înfățișarea sa, Daniel Gabu era întruchiparea intelectualului coborît din aezi și din trubaduri, din boemi și din extravaganți, din înțelepți și din nebuni; era reprezentantul unei categorii de oameni care, oricît ar pătrunde de adînc în civilizația secolului, poartă de la sine acele semne distinctive, de ținută și de îmbrăcăminte, care la el erau: părul bogat lăsat în valuri armonioase spre ceafă sau funda subțire ca un șnur, innodată simplu, poate la fel cum odinioară se innodau lavalierele. Vrancea era scund și oarecare, îmbrăcat în haine dintre cele mai obișnuite, care nu-l deosebeau prin nimic de oricare alt bărbat din oraș sau de aiurea. Dar avea în expresia feței de ascet o dirzenie pe care n-o îndulcea nici acel surîs stînjenit în fața unei ieșiri și a unei atitudini care îl deconcertau vizibil.

— Îmi cer mii de scuze, vorbi el scăzut, nu asta am urmărit. Nu vreau să vă supărați, nici să ne despărțim cu resentimente. Vă rog foarte mult. Nu sînt nici obraznic, nici inconștient. Poate că greșesc crezînd în religia mea, considerînd totuși că sîntem prea strîns legați unul de altul... prea strîns ca să nu fim prieteni și aliați.

★

Albumul din mîinile lui Daniel Gabu tremura ușor. Acceptase să vadă ceva așternut pe hîrtie. Dar ceea ce descoperea îl tulbura grozav. Tremurul era unicul semn al

stării sale de neliniște interioară, trăită în acel moment sub imperiul descoperirii unei reprezentări bilingve perfecte, așa cum în mai multe rînduri tipărise el insuși.

— Aș putea vedea și eu mașina cu care ați lucrat aceasta ? Și poate că era sarcastic, convins fiind că o asemenea mașină este imposibilă.

Vrancea așteptase desigur altceva, mai mult ca sigur o recunoaștere, o apreciere măgulitoare, ceva care să-i dea satisfacția mult dorită ; cum ea nu veni, ci cu totul altceva, el spuse, imitînd, fără să vrea, tonalitatea impusă de celălalt :

— Dar o aveți în față, maestre !

— Te rog, ripostă pe loc Gabu, să nu-mi spui maestre decît dacă ești convins de asta.

Pe urmă contemplă cutia care semăna cu o mașină de scris tip o mie nouă sute douăzeci, într-o carcasă metalică lăcuită într-un vernil cazon, foarte oficial și neinspirat, destul de colțuroasă pentru epoca formelor aerodinamice.

— Dacă nu mi-ai fi arătat-o și cu degetul, spuse el, aș fi fost incapabil s-o remarc, s-o recunosc. Ca înfățișare nu e prea grozavă. Cam așa arătam pesemne și eu cînd am fost silit să mă tund chilug și să îmbrac uniforma militară pe vremuri. Mă rog, aș putea s-o văd și funcționînd ?

Dar Vrancea devenise apatic. Era și firesc : în loc de entuziasm venea mereu acest scepticism ironic, care îi cădea greu, ca și unui părinte care aude critici la adresa progeniturii de care e mîndru.

— V-ar interesa cu adevărat ?

— Dacă am ajuns pînă aici, de ce nu ?

Părea în adevăr inutil totul.

Vrancea spuse atunci cu o ultimă rămășiță de bun-simț :

— Bineînțeles, mi-ar trebui un text inedit, care să nu mai fi trecut o dată prin mașină, aflîndu-se ca atare consemnat în albumul meu. Nu pentru mine, ci pentru ca dumneavoastră să vă faceți o idee cît mai exactă...

— Am înțeles, îl întrerupse Gabu ; am să vă pun la dispoziție un text de-al meu inedit. Trebuie să-l scriu pe hîrtie ?

— Ah, nu ! Poate că v-ar veni mai la-ndemînă să dictați direct.

— Se poate și așa ? Nu știam. Atunci putem încerca formula asta.

Vrancea îi aduse din partea laterală a mașinii un microfon minuscul.

— Nu e nevoie să faceți nici un efort, recomandă el, din nou interesat de tot ce făcea. Cît mai firesc și relaxat. Nu rar. Puteți dicta cît de repede se poate, dar nu e nevoie de nici un efort din partea dumneavoastră.

Gabu începu fără să dea prea mare atenție acestor recomandări. Chipul lui Vrancea era aproape, căci continua să-i întindă microfonul pînă în dreptul gurii, dar ținea capul întors puțin spre mașină, urmărind pe un ecran ceva mai mare ca o medalie mișcarea ritmică a unor linii și puncte luminoase. Și poate niciodată o poezie n-a fost recitată cu mai mult năduf de cineva surescitat la maximum. Lui Vrancea i se transmitea totul ca o emoție dominatoare ; mîna cu care ținea microfonul avea tresăriri stranii.

Numai mașina zumzăia monoton, lăsînd să treacă prin ochiul ei cenușiu impulsurile luminoase, care ondulau și clipeau de parcă ar fi fost vii, ar fi avut o existență proprie, misterioasă, aparte de orice se cunoștea pînă la ea și de cei doi bărbați din fața ei. Cînd Gabu încetă, ochiul se liniști.

Profesorul parcurse atunci o bandă de hîrtie perforată într-un cifru necunoscut, citind rar, uneori silabisind, alteori avîntîndu-se, într-o melodioasă muzică franceză. Cînd se opri, ochii săi, ridicați intrebători spre poet, exprimau printr-o strălucire arzătoare forța spiritului și așteptarea lui înfrigurată. Desigur, era setos din nou de o apreciere sau o recunoaștere măgulitoare, pe care perfecțiunea operei sale ar fi trebuit, în sfîrșit, să o smulgă ! Dar poetul, recunoscînd perfecțiunea, nega căldura.

— E încă rece, foarte rece, rece ca gheața ! E perfectă, sînt de acord, pentru că acesta e adevărul adevărat ; e o traducere care ar face cinste oricărui coleg al meu de oriunde. Dar atmosfera, culoarea ei, e aceea a unui bun profesionist, nu a unui talent ; e înghețată, e moartă. E și firesc să fie așa, pentru că nu s-a zămislit în

climatul unei sensibilităţi lirice exersate, omeneşti.

Lui Vrancea îi fu necesar un efort ca să se stăpînească. I se albiră buzele cînd începu să vorbească :

— E nevoie de ceva nou în circulaţia valorilor spirituale ; nu se mai poate rămîne la ceea ce a fost. Să dăm Cezarului ce e al Cezarului şi talentului ce e al talentului, dar acum, cînd pămîntul a devenit aşa de mic din pricina vitezelor supersonice, iar telecomunicaţiile pe bază de sateliţi progresează uluitor, avem nevoie de mijloace perfecţionate şi rapide care să faciliteze comunicarea de spirit cît mai directă între oameni. Calculatorul M-TRA e capabil să transpună pe loc o poezie scrisă de un lapon şi recitată la televiziunea finlandeză, sau să facă inteligibil un film pentru oricine şi oriunde s-ar afla pe glob.

★

— Recunosc că tabloul pe care mi l-ai zugrăvit e copleşitor, spuse Daniel Gabu, după o pauză apăsătoare, ridicîndu-se în picioare, ca şi cînd n-ar mai fi putut să stea. Sînt nevoit să-ţi dau dreptate cu logica, să văd şi să înţeleg toate avantajele şi necesităţile care pledează pentru aşa ceva ; dar dă-mi voie să mă simt în faţa calculatorului dumitale ca un muncitor din secolul al nouăsprezecelea în faţa primelor maşini care prevesteau industria în întreaga ei amploare şi complexitate. Aş pune mîna pe o rangă de fier ca s-o fac praf, aşa cum au procedat muncitorii aceia de odinioară, dacă n-aş avea conştiinţă. Conştiinţa omului de cultură, care înţelege necesitatea difuzării rapide a valorilor spirituale, fără nici o graniţă. Nu mă dau învins, pentru că ştiu că am dreptate şi vremea mea nu a luat încă sfîrşit. Nu voi înceta niciodată să cred în puterea absolută a omului de a depune o activitate spirituală. Omul şi numai omul. Nimeni altcineva.

— Şi totuşi, încercă Vrancea să se strecoare, dar Gabu devenise dominator, ridicase glasul şi nu-i îngădui să înainteze.

— Ştiu, am văzut şi eu texte versificate realizate de calculatoare sau ordinatoare, sau cum le mai zice ; ele însă nu exprimă pe nimeni şi nu exprimă nimic. Sînt cuvinte, cuvinte, cuvinte... în alt sens decît la Shakespeare ; ele se împerechează mecanic, par perfecte, dar nu capătă profunzime şi suflet.

— *Și totuși punctul de vedere al științei este că și forța inteligenței umane poate fi potențată prin descoperiri de acest fel. Nu orice om care învață să scrie va compune poezii, după cum, ca să se realizeze, talentul, oricît de puternic ar fi, are nevoie de învățătură, de muncă, are nevoie, în definitiv, să deprindă la perfecție scrisul și cititul. Mașinile acestea sînt menite să ajute și să dea inteligenței ceea ce mașinile și motoarele mecanice dau mușchilor noștri : acea putere formidabilă care ne propulsează în Cosmos, spre o eră superioară, dincolo de homo sapiens...*

— *Logic, recunoscu Gabu ; logic sînt obligat să-ți dau dreptate. Dar de aici — și-și arătă pieptul în dreptul inimii — îmi vine poruncă drastică să nu cedez cu nici un pas, să rămîn pe vechea mea poziție și s-o apăr pe cît pot. Aceasta e realitatea, domnul meu, acesta e ultimul meu cuvînt înainte de a ne despărți pentru totdeauna.*

★

Mergînd spre casă, pe aleea aceea de castani de o rară frumusețe, care îi era cu deosebire dragă, avînd darul de a-l liniști și de a-l predispune la visuri și elanuri, era nevoit să conchidă, cu o mare amărăciune, că pierduse, sau era pe cale să piardă, o bătălie necruțătoare. „N-am putut face altfel : a trebuit să primesc provocarea și să apăr cum m-am priceput mai bine o idee, un vis, o istorie !"

Și se întoarse cu fața spre zarea împurpurată a apusului ca și cînd s-ar fi adresat de pe o tribună unor mulțimi care-l ascultau cu religiozitate ca zilele trecute în sala de marmură albă, în acea atmosferă de dăruire, entuziasm și pasiune fierbinte, în stare să-l mai ridice o dată în slava cerului.

Iar din cer ningea cu umbrele amurgului...

CLIFFORD D.
SIMAK

Poarta care duce dincolo

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE :

Hiram Taine, un localnic din orășelul Willow Bend, are un atelier de reparații și se ocupă și cu negoțul de antichități. Henri Horton, la îndemnul soției sale Abbie, aduce la reparat un uriaș televizor. Ca prin minune, aparatul începe să funcționeze, ba chiar să transmită și emisiunea în culori.

Apoi se întîmplă și alte fapte bizare spre uimirea lui Taine și a lui Beasly, un ins cam slab de minte, dar care iubea și se-nțelegea cu animalele. (Beasly fusese omul de serviciu al familiei Horton, dar plecase, iar acum locuia la Taine.) Cîinele lui Taine, Towser, vînător de marmote, îl face pe stăpînul său să descopere îndărătul casei sale un deșert care se ivise și el în mod miraculos. Curînd, observă niște făpturi stranii care părăsesc peronul casei lui și se pierd în pustiu. Taine își ia camioneta și pornește în urmărirea vizitatorilor săi. Într-un tîrziu descoperă o altă casă, care, la rîndul ei, dădea în altă lume.

La întoarcerea acasă, Taine află că Horton alarmase autoritățile.

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

Se grăbi să închidă ușa, se rezemă de ea și gîndi mai departe. „Va trebui, oricum, să le țin piept, într-o zi sau alta. Nu pot închide ușa mea lumii întregi, așa, la nesfîrșit. Mai curînd sau mai tîrziu, Terra și cu mine vom fi în război". Cugetă că era caraghios să privești situația în acest fel, dar acesta era adevărul...

El stăpînea un lucru pe care Terra îl reclama, pe care Terra îl dorea sau credea că-l dorește. Dar, în ultimă analiză, responsabilitatea îi aparținea lui. Evenimentele se desfășuraseră la el, în casa lui, el îi servise pe extratereștri, inconștient, dar totuși îi servise. „Acest teren, această casă sînt ale mele — își repeta el cu încăpățînare —, și această lume, de dincolo, nu este decît o prelungire a curții mele. Oricare

ar fi dimensiunea ei, oricare ar fi locul unde sfîrşeşte, lumea aceea e o prelungire a curţii mele..."

Beasly nu mai era în bucătărie. Taine trecu în living-room. Ghemuit în fotoliul tapiţat cu aur, Towser sforăia încetişor. Taine hotărî să nu-l deranjeze. În definitiv, îşi zise, şi-a cîştigat cu prisosinţă drepul să doarmă unde-ar voi. Se îndreptă spre fereastră, văzu deşertul care se întindea mereu, pînă la orizontul îndepărtat... Drept sub ochii lui, aşezaţi unul lîngă altul, se aflau marmota şi Beasly, cu spatele întors la casă, cu privirea aţintită asupra cîmpiei pustii.

Printr-un raţionament de neînţeles, lui Taine îi păru natural ca marmota şi Beasly să se găsească împreună... gîndi chiar că ei doi se simţeau bine în comun.

Şi părea un bun început ca un om şi o făptură extraterestră — răsărită din această „altă lume" — să se poată aşeza liniştiţi unul lîngă altul.

Taine se strădui să-şi reprezinte, în imaginaţie, sistemul unor lumi legate una de alta, din care în prezent făcea parte şi Terra. Posibilităţile inerente acestei legături ridicară în capul său o furtună de întrebări.

„Să admitem că ar fi stabilit un contact între Pămînt şi celelalte lumi. Ce s-ar întîmpla apoi ?" La urma urmei, dacă te gîndeai mai bine, contactul acesta se şi stabilise şi încă într-un fel atît de natural, atît de puţin teatral, că nu puteai vedea în el o întîlnire „importantă", datată istoric. Căci marmota şi Beasly intraseră în legătură, şi dacă totul continuă să se petreacă astfel el, Taine, n-avea de ce să se nelinişteascǎ. „În această întîmplare — urmă el în gînd — nimic nu fusese lăsat la voia soartei. Planurile fuseseră trasate cu minuţiozitate şi fuseseră executate cu o precizie care denota o îndelungată obişnuinţă. Inaugurarea acestei lumi nu era pentru **ei** primul eveniment de acest fel şi nu va fi nici ultimul"

Micile creaturi cu faţă de şobolan descinseseră din spaţiu (cîţi ani-lumină ne despărţeau de **ei** nimeni n-ar putea să ghicească), venind cu vehiculul pe care-l descoperise Taine în pădure. Pe urmă **ei** îşi îngropaseră nava în pămînt, poate întocmai ca un copil ce-şi ascunde o farfurie turnînd peste ea o grămadă de nisip. După aceasta, **ei** se duseseră în casa lui şi construiseră aparatura care trebuia s-o transforme într-un tunel ce lega două lumi. Acest lucru fiind făcut, necesitatea de a traversa spaţiul nu mai exista : fusese nevoie de un singur voiaj pentru a lega între ele cele două planete. Odată îndeplinită misiunea, micile fiinţe cu faţa de şobolan plecaseră, dar nu fără a-şi lua precauţiile necesare pentru ca poarta care făcea legătura cu planeta lor să poată rezista la toate asalturile. De aceea, **ei** fortificaseră casa, pe dinăuntru, cu nişte pereţi făcuţi dintr-un material-minune, capabil să înfrunte oţelul unei securi şi, cu

siguranță, chiar atacuri mult mai puternice. Pe urmă, în șir indian și mergînd la pas, plecaseră spre colina pe care-și regăsiră cele opt mașini spațiale așezate pe soclurile lor. Din aceste mașini nu mai rămăseseră decît șapte. Micile ființe părăsiseră Pămîntul pentru a se duce poate pe o altă planetă ca să deschidă o altă ușă, ca să stabilească legătura cu o altă lume.

„Dar — gîndea Taine — mult mai importantă decît legătura între lumi ar putea fi legătura între locuitorii acestor lumi... Micile creaturi cu fețe de șobolan erau niște exploratori și pionieri care căutau alte planete asemănătoare Pămîntului. Făptura aceea care aștepta afară, lîngă Beasly, trebuia să urmărească un anumit plan, și în curînd Pămîntul, la rîndul său, ar avea, poate, un rol de jucat în acest plan."

Taine se îndepărtă de la fereastră, privi camera și o găsi așa cum fusese întotdeauna, chiar în timpul celor mai vechi amintiri ale sale. Cu toate schimbările exterioare, cu toate întîmplările care se desfășurau afară, odaia rămăsese neschimbată. „Iată realitatea — cugetă Taine — iată singura realitate care există, și, orice s-ar întîmpla, eu sînt aici, la mine, în această cameră... cu șemineul ei înnegrit de atîtea focuri iernatice, cu vechile și roasele volume de pe etajere, cu fotoliul și vechiul covor uzat de pașii celor ce l-au călcat în picioare în răstimpul unui secol, cu amintirea ființelor iubite, ce vor dăinui veșnic în mine..."

Dar știa și faptul că aceasta nu era decît calmul dinaintea furtunii. Curînd au să sosească autoritățile... echipa de savanți, funcționarii administrației, militarii, observatorii țărilor străine... Își dădea bine seama că împotriva acestora era fără apărare. Orice ar putea spune, orice ar putea gîndi, un singur om nu putea ține piept lumii întregi.

De mîine casa aceasta nu va mai fi a familiei Taine. După aproape un secol, un nou destin o aștepta. Și, pentru prima oară după toți acești ani, nu se va mai găsi aici un Taine care să doarmă sub acoperișul ei.

Contemplă șemineul, etajerele, simți prezența palidelor fantome care treceau prin casă și ridică o mînă șovăitoare, ca și cum și-ar fi luat adio de la ele, de la tot, fantome și încăpere, apoi o lăsă să recadă.

„La ce bun ?" — gîndi Taine, ieșind din casă. Afară se așeză pe treptele peronului. Beasly îl auzi și se întoarse spre el.

— E foarte drăguță, îi spuse, bătînd ușor cu palma spinarea marmotei. Ai zice, un mare ursulache de pluș.

— Da, răspunse Taine. Văd.

— Dar ce este grozav e că pot să-i vorbesc.

— Da, știu, zise Taine, aducîndu-și aminte că Beasly „vorbea" tot așa și cu Towser. Se întrebă cum ar fi dacă ar trăi în lumea simplistă a lui Beasly. Și admise că, în anumite ocazii,

ar fi foarte plăcut... Făpturile care semănau cu șobolanii ajunseseră aici cu o astronavă, dar de ce veniseră la Willow Bend, pentru ce aleseseră casa lui, fiindcă era singura din sat care le putea furniza materialul necesar la fabricarea atît de rapidă și atît de ușoară a aparaturii lor ? Căci, cu siguranță, ele au folosit mașina electronică de calculat ca să-și facă rost de echipamentul de care aveau nevoie. Așadar, aici cel puțin Henry nu se înșelase. Reflectînd mai departe, Taine admise că și Henry jucase cu adevărat un rol în această întîmplare. Prevăzuseră oare acei „vizitatori“ că în săptămîna scursă, în această casă de aici, toate aranjamentele probabile vor fi în profitul lor ? În afară de talentele lor felurite și de tehnologia lor evoluată, mai erau ei dotați și cu clarviziune ?

— Vine cineva, zise Beasly.

— Nu văd pe nimeni.

— Nici eu, dar marmota mi-a zis că da... e sigur că vine...

— Ce zici ?

— Ți-am mai explicat că ea îmi vorbește. Uite, îi văd și eu acum.

Ei erau încă departe, dar înaintau cu repeziciune. Păreau trei pete mici, care se iviseră din pustiu.

Taine îi privea cum se apropie. O clipă îi veni ideea să-și caute pușca. Dar, deși se gîndi la aceasta, nu se clinti de loc. Arma nu i-ar fi servit la nimic ; ar fi fost un gest stupid s-o ia, ba chiar o atitudine stupidă.

„Cel mai simplu ar fi — își zise — să primesc cu mîinile goale și curate acești soli ai unei alte lumi“.

Ei se apropiau și i se părea că erau așezați pe un fel de fotolii invizibile care se deplasau foarte repede în văzduh. Taine constată că erau niște umanoizi — cel puțin așa făceau impresia. Erau în număr de trei.

Cînd sosiră, un mare suflu de aer îi însoți. Se așezară, pe neașteptate, la vreo treizeci de metri de peronul unde stătea Taine. El nici nu mișcă, nici nu vorbi... N-avea nimic de spus, ar fi fost de-a dreptul ridicol. Ca înfățișare, ei erau nițel mai scunzi decît el și erau tot așa de negri ca un as de pică. Purtau pantaloni scurți și strîmți și un fel de maiouri cam lungi, ambele veșminte de culoarea cerului de aprilie.

Dar ceva era și mai și. Aceștia umanoizi călăreau pe niște șei prevăzute cu claxoane și un fel de truse sau de efecte militare fixate la chingi, dar sub care nu existau nici un fel de cai. Șeile zburau în aer, chingile atîrnau la vreun metru deasupra solului, iar umanoizii, așezați liniștiți pe șeile lor, îl priveau, și el de asemenea îi privea. În sfîrșit, Taine se sculă și făcu cîțiva

pași în direcția lor; îndată și ceilalți se lăsară să lunece la pămînt și înaintară tustrei, părăsindu-și șeile, care rămaseră nemișcate, sus, în văzduh. Taine se apropie, umanoizii se apropiară, la rîndul lor, pînă la vreo doi metri distanță.

— Dînșii îți spun „bună ziua". declară Beasly, și-ți doresc fericire.

— Bun. ei bine, spune-le... dar în definitiv, de unde știi tu toate astea ?

— Marmota îmi spune ce îndrugă ei, iar eu îți repet ție vorbă cu vorbă. Tu îmi vorbești mie, eu îi vorbesc marmotei, iar ea le vorbește lor. Și iacă, așa, ne descurcăm. De aceea este ea aici.

— Atunci, ă... ă... ă.... făcu Taine. deci tu poți cu adevărat să-i vorbești ?

— Ți-am mai spus doar, strigă Beasly. Ți-am spus, de asemenea, că vorbeam și cu Towser, dar m-ai crezut țicnit...

— Tu ești telepat ! strigă Taine. Și, dintr-o dată, situația se prezentă și mai complicată : nu numai că ființele asemănătoare cu șobolanii prevăzuseră ce le-ar putea oferi casa lui, dar ele intuiseră, de asemenea, prezența unui telepat în apropiere.

— Ce-nseamnă cuvîntul ăsta, Hiram ?

— N-are nici o însemnătate. Spune-i prietenei tale, marmotei. să le spună lor că sînt fericit să fac cunoștință cu ei și că le stau la dispoziție dacă au nevoie de mine. Stînjenit, Taine îi privea cu atenție pe cei trei străini : văzu că maiourile lor erau prevăzute cu o mulțime de buzunare și că aceste buzunare erau gata să crape de pline ce erau, fără îndoială cu obiecte ce corespundeau tutunului. batistelor și bricegelor terestre.

— Ei au venit, anunță Beasly, ca să facă schimb.

— Schimb ?!

— Da. comerț ! Da' ce crezi ? Beasly izbucni în rîs. Cînd mă gîndesc că au picat în labele unui chilipirgiu yankeu. Așa îți spune Henry. Spune că ești în stare să jumulești pe oricine...

— Lasă-mă-n pace cu Henry, porunci Taine. Și așa aud destul vorbindu-se despre el.

Se așeză jos, și cele trei făpturi se așezară în fața lui

— Întreabă-i ce vor să-mi vîndă.

— Idei, zise Beasly.

— Idei ! E de-a dreptul stupid...

Dar. deodată, își dete seama că nu era de loc așa. Din tot felul de mărfuri susceptibile de a fi schimbate între două rase, ideile erau cele mai prețioase și cele mai comode de mînuit. Ele nu ocupau loc, nu tulburau echilibrul economic al țărilor,

cel puţin nu imediat, ci, dimpotrivă, contribuiau la dezvoltarea civilizaţiilor mai mult decît comerţul cu obiecte concrete.

— Întreabă-i ce doresc, zise Taine, în schimbul ideii care le-a îngăduit să fabrice aceste şei.

— Ei doresc să afle ce le poţi oferi tu.

Aci era buba. Nu era uşor să găseşti un răspuns. Automobilele, camioanele, motorul cu combustie internă... nu, fără îndoială, nu i-ar fi interesat, deoarece ei aveau şeile lor zburătoare. Din punctul lor de vedere, în materie de transport, Pămîntul era în întîrziere. Construcţia caselor... nu, cu greu ai putea rîndui asta în categoria ideilor, şi de altfel aveau şi ei o cabană, acolo, în pustiu. Ştiau, aşadar, ce este o casă... Îmbrăcăminte... nu, aveau şi asta. Vopsitoria, gîndi el, poate că vopsitoria...

— Întreabă-i dacă vopsitoria îi interesează, îi spuse lui Beasly.

— Ei întreabă ce-i aceea şi te roagă să le explici.

— Bine, de-acord. Să-ncercăm. Vopseaua este o substanţă protectoare pe care, practic, o putem întinde cu uşurinţă pe orice fel de suprafaţă. E uşor de împachetat, uşor de aplicat ; vopsitul protejează obiectele împotriva uzurii şi a coroziunii ; pe deasupra, e decorativ şi poate fi făcut în mai multe culori diferite. În sfîrşit, fabricarea vopselelor nu costă scump.

— În mintea lor, ei ridică din umeri, zise Beasly. Nu-i prea interesează ce le propui, dar îşi dau silinţa să te-asculte. Continuă, de aceea, să le explici.

„Situaţia se va aranja", îşi spuse Taine. Era modul de discuţie cu care era obişnuit. Se lăsă mai comod pe pămînt, se aplecă uşor înainte, scrutînd cu privirea cele trei feţe ca abanosul, cu totul nepăsătoare, şi încercă să le surprindă gîndurile. Nu era în stare. Ei arătau o faţă ca de lemn. Taine fu îmbărbătat. Acum se simţea la-ndemînă, era în elementul său. În aceste trei personaje, care stăteau în faţa lui, subconştientul său percepea prezenţa unei nemaipomenite tenacităţi, cum nu mai întîlnise nicicînd la oamenii cu care făcuse negustorie. Şi asta îi plăcu.

— Spune-le, reluă el, că încă nu sînt complet decis. M-a luat prea repede gura pe dinainte. În fond, vopsitoria este o idee straşnic de preţioasă.

— Ei îţi cer dintr-o simplă bunăvoinţă, fără ca să-i intereseze cu adevărat, să fii amabil şi să-ţi urmezi explicaţiile. „I-am prins în undiţă — îşi zise Taine — dacă voi conduce cu pricepere afacerea..." Şi se instală mai bine, ca să negocieze în largul său.

★

Cîteva ore mai tîrziu, Henry Horton își făcu apariția. Era însoțit de un domn foarte politicos, îmbrăcat fără cusur, care ținea sub braț o mapă impresionantă. Amîndoi se opriră pe scări, complet aiuriți.

Chircit la pămînt, Hiram Taine mîzgălea cu vopsea o bucată de scîndură, sub privirea interesată a extratereștilor. Judecînd după petele care le vopsiseră străinilor anatomia, se înțelegea clar că extratereștrii erau foarte prinși de această îndeletnicire. Alte capete de scînduri, mînjite de vopsea, și vreo douăzeci de cutii vechi de tablă erau răspîndite pe jos.

Taine își ridică fruntea, îi văzu pe musafirii săi și le făcu un semn :

— Sper că unul dintre ăștia va mușca pînă la urmă momeala...

— Hiram, spuse Henry cu un aer și mai important ca de obicei, îți prezint pe domnul Lancaster, reprezentantul special al Organizației Mondiale a Națiunilor.

— Încîntat să vă cunosc, domnule, declară Taine. Mă-ntreb dacă dumneavoastră...

— Domnul Lancaster a fost pradă unor dificultăți în clipa traversării „hotarelor", acolo, afară, explică Henry cu un aer măreț. I-am oferit serviciile mele. I-am explicat că noi sîntem asociați mai dinainte.

— Domnul Horton a fost foarte amabil, zise Lancaster. Acest imbecil de sergent...

— Trebuie să știi cum să-i iei pe oameni, zise Henry.

Taine băgă de seamă că această observație nu era de loc pe placul delegatului.

— Puteți să-mi explicați, domnule Taine, întrebă Lancaster, ce vă pregăteați să faceți ?

— Un troc, zise Taine.

— Un troc !? Ce curios fel de a vă exprima...

— La noi, se grăbi să explice Henry, acest cuvînt are o savoare specială. Cînd tratezi cu cineva, te mulțumești să faci schimb de mărfuri, dar cînd faci troc, cauți să-ți jumulești partenerul.

— Foarte interesant, zise Lancaster. Și... bănuiesc că erați tocmai pe punctul să-i jumuliți pe acești domni în maiouri azurii.

— Hiram e nemaipomenit de capabil, spuse cu mîndrie Henry. Se ocupă de antichități și trebuie de aceea să întrebuințeze multă dibăcie ca să...

— Pot să vă-ntreb, relua Lancaster, ignorîndu-l cu desăvîrşire pe Henry, ce faceţi cu aceste cutii de vopsele ? Aceştia domni sînt clienţi virtuali sau...

Taine zvîrli capătul de scîndură şi se ridică furios.

— Dacă aţi tăcea numai cinci minute, strigă el. Încerc să vă spun ceva de cînd aţi intrat, în curte, dar n-ajung să strecor un cuvînt. Şi cu toate astea, merită osteneala, puteţi să mă credeţi...

— Hiram ! exclamă înspăimîntat Henry.

— Nu-i nimic grav, zise delegatul. Are dreptate. În definitiv, am flecărit destul. Dă-i drumul, domnule Taine !

— Sînt încolţit, zise Taine, şi am nevoie de ajutor. I-am atras pe băieţii ăştia spre ideea vopsitoriei, dar n-am habar nici de principiu, nici de procedeul de fabricaţie, nici de elementele care intră în compoziţia vopselelor, nici...

— Dar, domnule Taine, dacă le vindeţi vopsea, ce importanţă...

— Eu nu le vînd vopsea, urlă scos din fire Taine. Dumneata nu pricepi ? Puţin le pasă de vopsea. Ceea ce vor ei e ideea vopsitului, principiul vopsitului. La această şmecherie nu s-au gîndit niciodată şi tocmai asta îi interesează. Le-am oferit ideea vopsitului în schimbul ideii şeilor lor şi aproape am reuşit...

— Şeile lor ? Vrei să vorbeşti de acele obiecte care plutesc în văzduh ?

— Exact. Beasly, vrei tu să ceri unuia dintre amicii tăi să ne facă o demonstraţie ?

— Îhî, făcu Beasly.

— Care e rolul lui Beasly aci ? se interesă Henry.

— Beasly îmi serveşte de interpret. Se poate spune, dacă nu mă-nşel, că e un telepat. Adu-ţi aminte că pretindea că-i în stare să vorbească cu Towser.

— Beasly s-a pretins întotdeauna în stare de-o mulţime de lucruri.

— Dar de data asta spunea adevărul gol-goluţ. El explică marmotei, adică acestui monstrulică de-aci, ceea ce am de comunicat eu, iar marmota le repetă acestor străini totul. La rîndul lor, străinii îi vorbesc marmotei, care-i spune lui Beasly, care-mi spune mie. Şi cercul s-a închis.

— E ridicol ! rosti dispreţuitor Henry. Beasly n-are destulă inteligenţă pentru ca să fie... cum ai spus că e ?

— Telepat, zise Taine.

Unul dintre extratereştri se cocoţase în şa. Apoi o făcu să înainteze şi să se dea înapoi. Pe urmă coborî şi se urcă iar.

— Remarcabil ! spuse delegatul Organizației Mondiale a Națiunilor. Este un fel de sistem antigravitațional, în întregime controlabil. Într-adevăr, iată un lucru care ar putea să ne servească. Își frecă bărbia cu mîna. Și dumneata vrei să faci schimb între ideea vopsitului și cea a șeii ?

— Întocmai, dar am nevoie de ajutor. Mi-ar trebui un chimist sau un fabricant de vopsele, în sfîrșit cineva care să fie capabil să le explice cum se fabrică astea. Și apoi un profesor sau un tip de acest gen, în stare să-nțeleagă ce-au să spună cînd îmi vor da ideea șeii.

— Pricep, zise Lancaster. De fapt, dumneata ai de rezolvat o adevărată problemă. Domnule Taine, te cred dotat cu discernămînt...

— O, nu-ncape îndoială ! întrerupse Henry. Hiram este plin de finețe.

— Înțelegeți totuși, reluă delegatul, că acest fel de a proceda este în afară de orice reguli.

— Ba de fel ! strigă Taine, gata să explodeze. E modul lor de a proceda. Ei deschid planetele pentru libera circulație și schimbă idei. Ei fac asta de mult, de foarte mult timp. Idei, atîta vor ei, numai idei, pentru că aceasta le îngăduie să-și dezvolte cultura și tehnologia. Ei au multe realizări, care ar putea să servească speciei umane.

— Dacă toată chestiunea stă în asta, spuse Lancaster, iată, poate, evenimentul cel mai important care s-a produs vreodată pe Pămînt. Într-un interval de timp foarte scurt, noi ne putem procura concepte și date care, în teorie cel puțin, ne vor permite să facem un salt de o mie de ani. Așa stînd lucrurile, e rîndul experților să le încredințăm această treabă...

— Dar, protestă Henry, nu veți găsi niciodată pe cineva care să-nțeleagă lucrurile astea mai bine decît Hiram. Cînd negustorești cu el, riști să-ți pierzi pînă și dinții. De ce să nu fie lăsat să se ocupe de asta ? S-ar descurca foarte bine. N-aveți decît să-i întruniți pe experții dumneavoastră și să-l lăsați pe Hiram să vă reprezinte. Acești tipi străini l-au acceptat, ei au dat dovadă că nu refuză să încheie afaceri cu el. Ce doriți mai mult ? Tot ce-i trebuie e puțin ajutor.

Beasly se apropie și-l privi pe delegat de sus.

— Eu nu voi lucra cu nimeni altul, zise el. Dacă-l dați afară pe Hiram, plec cu el. Este singura persoană care m-a tratat ca pe o ființă omenească.

— Ai văzut ?! strigă triumfător Henry.

— Un moment, Beasly, spuse delegatul. Dacă ai colabora cu noi, n-ai pierde nimic. Așa cum se prezintă lucrurile, sînt de părere că în calitate de interpret ai putea pretinde un salariu ridicat.

— Puțin îmi pasă de bani, zise Beasly. Tot nu-mi pot cumpăra cu ei prieteni. Oamenii vor continua să-și bată joc de mine.

— Vorbește serios, întări Henry. Beasly e tipul cel mai încăpățînat pe care l-am cunoscut. Sînt pățit cu el și de aia știu. A fost în serviciul meu.

Delegatul păru strîns cu ușa.

— Vă trebuie timp să găsiți un alt telepat, observă Henry. Cel puțin unul care să se poată înțelege cu tipii ăștia.

Delegatul avea aerul că se sufocă.

— Nu cred, spuse el, că ar mai exista un altul pe Pămînt.

— Atunci, făcu brutal Beasly, hotărîți-vă ! Nu pot rămîne aici toată ziulica.

— Bine ! strigă reprezentantul Organizației Mondiale a Națiunilor. De acord. Rămîneți amîndoi. Vă rog, vreți să reluați tratativele ? Nu ne putem permite să pierdem această ocazie. Aveți nevoie de ceva ? Pot să vă fiu de folos ?

— Da, zise Taine. Există niște indivizi din Washington și unele capete tari din alte țări... care trebuie să sosească aici. Aveți grijă să nu ne plictisească.

— Le voi explica situația cît se poate mai bine. Nu va exista nici un amestec nedorit.

— Și, pe urmă, nu uitați să-mi trimiteți un chimist și un tip capabil să priceapă principiul șeilor. Am nevoie de ei cît mai repede. Mai pot întîrzia cîtva timp tranzacția, dar nu prea mult.

— Veți avea întreg personalul pe care-l doriți, declară delegatul. Vor fi aici în citeva ore. Și într-o zi, două, vom reuni o echipă de experți gata să vă secondeze, dacă se va simți nevoia.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule, făcu mieros Henry. Credeți-ne, apreciem atitudinea dumneavoastră și Hiram, și eu. Și acum, fiindcă totul s-a aranjat, mi se pare că jurnaliștii așteaptă. Declarațiile dumneavoastră nu sînt pentru ei lipsite de interes.

Evident, reprezentantul Organizației Mondiale a Națiunilor nu mai avea putere să protesteze. Călcînd grav, îl urmă pe Henry. Taine se întoarse și privi pustiul.

— Ce mare curte ! spuse el.

În romînește de VIOREL GH. CIUBĂR

Cuiburi-incubator

În Australia și pe insulele din Arhipelagul Malaiez trăiesc niște păsări masive, cu picioare mari și puternice. În mijlocul pădurilor tropicale, unde pe jos putrezesc sumedenie de frunze, aceste păsări ce seamănă cu curcile noastre își amenajează pentru puii lor... ingenioase incubatoare.

Construirea incubatorului începe încă în sezonul uscat al anului. De această treabă se ocupă în exclusivitate masculul. El adună frunzele, le așază cu grijă în grămezi care pot ajunge la o înălțime de doi metri și le lasă așa pînă începe putrezirea. Odată acest proces declanșat temperatura în interiorul acelei grămezi crește repede, astfel încît femela poate veni să-și lase ouăle. Ea ouă aici la fiecare patru zile cîte un ou, apoi pleacă și-și vede de treburi. În total depune 12 ouă... Mai departe „incubatorul" este lăsat în grija masculului care stă toată ziua lîngă cuib, nu numai pentru a-l păzi, ci pentru menținerea unei temperaturi constante: scormonește cu ciocul în mijlocul grămezii cînd este prea cald sau, dimpotrivă, așază alte frunze în grămadă cînd se răcorește prea mult.

Aceste păsări pot fi întîlnite și printre tufișurile semideșerturilor din regiunea amintită. Trăind în acele locuri unde pot găsi foarte greu frunze — materialul de construcție pentru „incubatoare" — păsările de acolo sînt prinse în această muncă tot timpul anului. În aprilie își sapă gropile, iar în iunie și iulie adună frunzele descoperite cu atita trudă. Ploile mărunte îmbibă cu apă frunzele și crenguțele strînse pe care pasărea le acoperă cu nisip. Frunzele încep să putrezească și doar la sfîrșitul lunii august, cînd în cuib se face destul de cald, femela depune primul ei ou. Ultimul pui iese din găoace pe la mijlocul lunii aprilie, și pasărea, fără să aibă nici un răgaz pentru odihnă, trebuie să reînceapă pregătirile necesare amenajării următorului „incubator".

Dar nu toate păsările din specia respectivă sînt măiestre în asemenea construcții. Printre ele există și „trîntori" care caută să trăiască o „viață ușoară" și închină urmașilor foarte puțin din vremea și munca lor. Așa procedează păsările maleo. Mare parte din timp ele și-o pe-

trec în munții insulei Sulawesi (Asia de Sud-Est). Cînd în aceste locuri ia sfîrșit sezonul ploios, păsările pornesc spre țărmul mării ; în nisipul cald, ele sapă o groapă adîncă de un metru, în care depun un ou. Ele se întorc apoi în munți, și doar peste o săptămînă revin pentru a mai depune un ou.

Se întîmplă ca porțiuni întregi ale țărmului să fie ocupate de cuiburi ale acestor păsări. Maleo își aleg locurile unde nisipul este cel mai fierbinte, îndeosebi se opresc acolo unde nisipul este negru. Ele ocolesc nisipul alb deoarece acesta este mai rece. Și cu aceasta ia sfîrșit toată grija pe care o poartă păsările maleo descendenților lor. Puiul care iese din ou crește neajutat de nimeni. El este, de altfel, foarte independent ; chiar de la început, spre seara primei zile din viața lui, el poate să zboare și o pornește singur spre munți. Niciodată nu-și mai întîlnește părinții și chiar dacă s-ar întîmpla să-i întîlnească tot nu s-ar cunoaște unii pe alții.

Berzele dorm în timpul zborului

Ornitologii au comunicat amănunte interesante despre felul în care berzele își economisesc puterile în timpul zborurilor întreprinse în fiecare an peste continente și oceane.

Cînd pleacă în lungul lor voiaj, berzele se află într-o stare îngrijorătoare. Sînt stăpînite de oboseală, deoarece încă cu cîteva săptămîni înainte de a porni la drum ele sînt cuprinse de „febra" călătoriei care nu le lasă să doarmă. Ele sînt foarte agitate și chiar își pierd din greutate. Opririle pe care le fac în drum sînt foarte scurte și nu satisfac necesitățile de odihnă. Cum reușesc totuși aceste păsări să-și continue călătoria? Răspunsul poate părea surprinzător, dar s-a dovedit că ele dorm în timp ce zboară. Cum s-a stabilit acest lucru ? Nu de mult s-a reușit să se fixeze pe pieptul berzelor microaparate sensibile care au confirmat că, în timpul zborului, păsările studiate dormitează. Pulsul inimii. caracterul circulației san-

guine erau cunoscute cu exactitate dinainte. Totuși schimbările în poziția gîtului și a picioarelor, mișcările ba repezi, ba încete ale aripilor în timpul zborului îndelungat păreau de neînțeles. Desigur, nu se bănuia nici pe departe ceea ce au relevat aparatele.

Cum reușea însă pasărea în somn să nu-și piardă direcția, să nu rămînă în urma stolului? O experiență în cadrul căreia trei berze au zburat tot itinerariul cu micromagnetofoane a lămurit și această problemă. S-a dovedit că atunci cînd pasărea migratoare închide ochii, instinctiv i se ascute auzul. „Locurile de dormit" se află în mijlocul caravanei. Din rîndurile din față și din spate pornesc spre berzele care dorm scurte semnale sonore, amintind de alfabetul Morse. Semnalele sonore indică nu numai direcția și înălțimea zborului, dar și frecvența în care bat aripile păsărilor.

Zece minute de somn sînt suficiente pentru restabilirea puterii și păsările care s-au odihnit se așază în capul sau în urma stolului, iar cele care au obosit se îndreaptă spre „dormitorul" zburător. Cît de profund și liniștit dorm păsările în mijlocul stolului depinde de starea vremii și de felul în care au trăit și s-au hrănit în ultimele luni înainte de migrație. În primele patru zile de drum, în timpul scurtelor opriri ele mănîncă foarte prost. După aceea însă apetitul li se îmbunătățește. Foarte grea este perioada între a 20-a și a 27-a zi de zbor, cînd gradul de oboseală atinge maximum. Urmează apoi o perioadă de restabilire și zborul se termină cu bine.

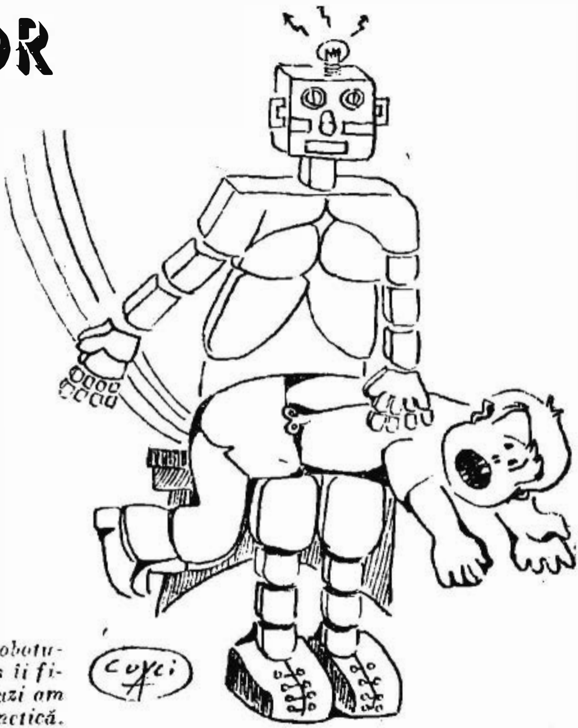
Ce putere au dinții rechinilor

La întrebarea „cu ce forță își strînge victima maxilarele unui rechin flămînd", au răspuns savanții americani care au efectuat cercetări oceanografice.

Un număr mare de aparate științifice au rămas pentru totdeauna pe fundul mărilor, deoarece rechinii au mușcat și au tăiat cablurile cu ajutorul cărora aceste aparate au fost coborîte în adîncuri. Cum să se afle ce

rezistență trebuie să aibă aceste cabluri pentru ca rechinii să nu le mai poată tăia? Pentru a afla răspuns la această întrebare, răpitorul de mare a fost lăsat să flămînzească timp de zece zile, apoi i s-a strecurat pe un cablu de oțel un dinamometru ce avea între cilindrul de aluminiu și cadrele de oțel niște bile din oțel inoxidabil. Tot acest dispozitiv a fost acoperit cu un înveliș din masă plastică, el reprezentînd o momeală artificială pentru războinicul înfometat. Nu mai trebuie să spunem că la vederea ei rechinul s-a aruncat ca o săgeată, agățîndu-se de presupusul ospăț. Cînd s-a măsurat adîncimea urmelor lăsate în aluminiu de către bilele de oțel s-a dovedit că apăsarea dinților rechinului asupra prăzii a depășit 2 000 de atmosfere, ceea ce înseamnă 2 460 Kg/cm².

UMOR

Desen de OCTAVIAN COVACI

PUTEREA OBIŞNUINŢEI

— Mamăăă, robotului nostru precis îi filează o lampă, azi am luat 10 la aritmetică.

Fiction 120

ROMANELE COLECȚIEI PESTE HOTARE

Revista „Fiction" despre Fărcășan

Aflăm — și nu e prea tîrziu să comunicăm cititorilor noștri — despre o recenzie pe care revista franceză „Fiction" nr. 120 a făcut-o romanului „O iubire din anul 41042" de Sergiu Fărcășan (a cărui traducere a apărut la „Editeurs Français Réunis").

La rubrica intitulată sugestiv: „Aici se dezintegrează !" Jacques Van Herp, după ce apreciază că Fărcășan „își zdrobește" mulți colegi de gen (expresia îi aparține criticului, care citează o seamă de nume), încearcă să-l definească prin comparație :

„Numele care îți vin în minte sînt acelea ale lui Heinlein, Clarke și F. Brown ; găsești în acest roman rigoarea logică în extrapolare a celui dintîi, hiperștiința celui de-al doilea și simțul cosmic și umorul celui de-al treilea. Comparația pare redutabilă, dar Fărcășan o suportă foarte bine.

Sîntem în anul 50000 și un autor tocmai termină acest roman istoric despre oamenii anului 41042. De la început, un decalaj subtil se operează, căci naratorul contemplă cu un surîs pe acești oameni ai unei epoci revolute."

După ce conturează condițiile în care trăiau eroii romanului (paginile consacrate descoperirii lui Pal, luptei și triumfului său postum fiind socotite „un frumos exemplu de poezie științifică și de rigoare"), recenzentul

se întreabă : „Înseamnă că e vorba de societatea ideală ? Nu, nu e decît o etapă, iar omenirea va rămîne de-a pururi confruntată de aceleaşi probleme : «A fost nevoie ca omenirea să fi străbătut asemenea distanţe pentru a reveni la aceleaşi taine simple, elementare : viaţa, moartea, gîndirea ?»

Să nu ne înşelăm totuşi : dacă anumite fraze au o rezonanţă gravă, lucrarea nu rămîne mai puţin scăldată de la un capăt la altul de un surîzător umor."

Jacques Van Herp relatează apoi liniile mari ale romanului ; de la revenirea Arcei lui Noe — 124 pînă la drama inadaptatului Tim. „Fără îndoială, observă Van Herp, fragmentul care povesteşte decepţiile unui nefericit care nu se poate sinucide în ciuda zbaterilor sale este plin de haz ; dar el este şi grav. Grav, deoarece autorul analizează foarte bine sentimentele lui Tim, ce se crede pierdut într-o lume de trîndavi neserioşi, neputînd pricepe realitatea şi natura necontenitei lor activităţi de furnici preocupate. În mod accesoriu se grefează istorisirea unei încercări de a stabili comunicaţia telepatică. Dar inima lucrării este romanul de dragoste dintre Ols şi Lu, cea salvată de pe Arca lui Noe şi care repetă : «Acolo unde totul e posibil anticipat nu poate exista o mare iubire». Şi totuşi această iubire, imposibilă la prima vedere, se înfăptuieşte, căci ea este singurul lucru care nu îmbătrîneşte.

«Face o filozofie ieftină despre omenire şi pînă la urmă rezolvă totul printr-o banală povestire de dragoste». Această judecată peiorativă este a autorului..., a autorului din anul 50000, se înţelege, a aceluia care a vrut să scrie un roman de aventuri pentru copii de cinci ani şi care a văzut că totul i-a fost compus de maşină. Ultimul dintr-o mulţime de bobîrnace".

În încheiere Jacques Van Herp scrie, printre altele : „Credinţa comunistă a lui Fărcăşan pare sinceră, iar romanul său este deja un best-seller românesc."

JOCURI DISTRACTIVE

de C. BÎRSAN

ASTRONOMICĂ

(7-11-7-2-5)

MONOVERB RADIOFONIC

(6-14)

TRIVERB (SERALĂ)

(6-9-7)

MONOVERB

(12-16)

CRIPTOGRAFIE ASTRONOMICĂ

(2-2-4-9-2-4)

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

I.m. Pompiliu

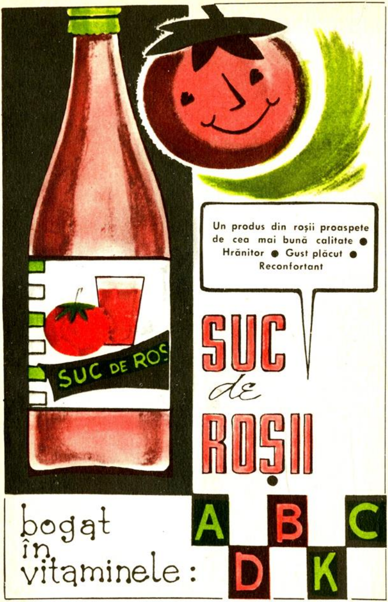
Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylul
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

● NOIEMBRIE 1968
PREȚUL 1 LEU | 41007